

«Келісілді»:

Әйтеке-би Білім бөлімінің басшысы:

Б.Д.Сейілханов

« »

2021 жыл

«Бекітемін»:

«Балбұлақ» мектепке дейінгі ұйымының меңгерушісі:

Х.К.Калжанова

«26 08» 2021 жыл

«Балбұлақ» мектепке дейінгі ұйымы мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорынының ересек тобына арналған **«Шебер бүлдіршіндер»** бағдарламасы.
(Вариативтік бағдарлама) 2021-2022 оқу жылы

Тәрбиеші: А.Қ.Қоблан

Қарабұтақ ауылы
2021 жыл

Түсіндірме жазба

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 5 мамыр №182 бұйрығына, Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі ұйымдарында 2021-2022 оқу жылында тәрбиелеу, білім беру процесін ұйымдастыру туралы әдістемелік нұсқау хатқа сәйкес, осы 2021-2022 оқу жылына ұйымдастырылған «Балбұлақ» мектепке дейінгі ұйымының педагогикалық кеңесі отырысында «Әдепті бала» бағдарламасы талқыланды, бекітілді. (№1 хаттамасы 27 тамыз 2021 жыл)

Балалардың жас ерекшелігі 4 жас. Бағдарлама 36 тақырыпты қамтиды, апталық жүктемесі 1 сағат. Бір жыл мерзімге қолдануға құрылған. Оқу қызыметінің ұзақтығы- 20-25 минут.

Бағдарламаның мақсаты: Мүсіндеудің бала тәрбиесінде алатын маңызы өте зор. Мүсіндеу арқылы баланың саусақ моторикалары дамиды, ой-қиялы артады, эстетикалық талғамдары қалыптасады. Мүсіндеу балалардың сезінуін, қабылдауын және көрнекі түсінігін дамыту үшін қажет. Нақты дүние заттарын тануда көру басты деп саналады, бірақ балаларда бейне қалыптасуының алғашқы кезеңдерінде көрудің тірегі затты түйсіну болып табылады. Тәрбиеленушілер пішінді жасау жөніндегі сабақтарда балалар творчествосын дамыту үшін оқыш үйретудің сан алуан әдістері және ең алдымен балалар дербестігін, белсенділігін, инициативасын көтермелейтін, бала қиялы мен түсінігін дамытатын әдістер қолданылады

Бағдарламаның міндеттері:

- Мүсіндеуде техникалық дағдылар мен іскерліктерін қалыптастыру.
- Шығармашылық іс-әрекет процесіне, көркем шығармалары мен қазақ халқының және өзге де халықтардың шығармашылығына эмоционалдық қарым-қатынастарын білдіруге тәрбиелеу.
- Бұл бағдарламаның мүсіндеу кезінде пластилин, пішін шығарушылармен таныстыру;
- ересек адаммен бірлесіп жұмыс жасауда пластилинді қолдануға үйрету: біріккен практикалық әрекетте пластилинді илеу, білімділікке баулу.

Бағдарламаның өзектілігі:

Сазбалшықтың қасиеттерімен таныстыруды жалғастыру: сазбалшық жұмсақ, бөліп алуға, илеп мүсіндер жасауға болады. Сазбалшық, қамыр, ермексаз кесектерінен үзу, жүлу, жаншу, созу тәсілдерін қолдана отырып мүсіндеуге үйрету. Кесекті алақан арасында және жазықтықта түзу және домалақтау арқылы илеу іскерліктерін жетілдіру. Бөліктері бірнеше зағтарды мүсіндеу, дұрыс орналастыру, қатынастарын сақтау, бір-бірімен біріктіру тәсілдерін көрсету. Мүсіндеуді сазбалшықпен, ермексазбен, тұзды қамырмен пайдалануға болады. Соның ішіндегі тұзды қамырды пайдаланудың ерекшелігі басым түседі. Жыл сайын бала дамуында, өз құралшастарының қағарынан қалып бара жатқан бала саны көбейіп келеді. Адамның қолы- ол бір құрал іспеттес, қол, баланың дамуына әсерін тигізеді. Тәжірибеге сүйенсек, бала мектеп табалдырығын аттағанда балалар 70-80 пайызы саусақ маторикаларының жеткілікті дамымағанын көреміз. Саусақтарының әлсіздігі, нашар дамығаны, жазуларының нашарлығына, ұзақ уақыт жаза алмауларына әкеліп соғалы. Саусақ маторикаларының нашар дамуы көбінесе ауырушан, кіші кезінен балабақшаға бармаған балаларда көп кездеседі.

Педагогикалық мақсаттылығы:

Баланың шығармашылық ойлау мәдениетінің негізі ретінде оның сезімдік-эмоциялық саласы мен қиялын дамыту. «Шығармашылық» білім беру саласы сурет салу, мүсіндеу, жапсыру және өнер туындыларын қабылдау мен түсінуді дамытуды, қоршаған ортаға эстетикалық қатынасты қалыптастыруды; өнер түрлері туралы қарапайым түсініктерді қалыптастыруды; балалардың өзіндік шығармашылық қызметін іске асыруын қамтиды.

Күтілетін нәтиже:

- Ұйымдастырылған оқу-іс әрекетіне қызығушылық танытады.
- Балалар өз бетімен іс-әрекет жасап, әр зағтың мүсінін жасауды меңгере біледі.
- Бағдарламаны игеріп баланың алған білімін нығайту үшін жағдайлар жасалады;
- Балаларың жаңа жағдайға үйренуі және қиыншылықты жеңе білуіне көмектесу.
- Ұсақ қол қимыл - қозғалыстарын, тілдік қорларын, ойлау дағдыларын дамытады

«Шебер бұлдіршіндер» бағдарламасының әдістемелік және техникалық жарақтандыру

Тақырыбы	Білім беру процесінің ұйымдастыру тәсілдері мен әдістері	Дидактикалық материалдар	Техникалық жабдықталуды	Қорытынды
«Шебер бұлдіршіндер»	<p>Балалармен бірге Мүсін сомдауға көптеген заттар негізгі материал бола алады. Мысалыағаш, түрлі тастар , саз балшықтар, металл, пластилин т.б.</p> <p>Осылардың ішінде мүсіндеуге үйрену үшін оқушыларға ең ыңғайлысы-саз балшық пен пластелин.</p> <p>«Шебер бұлдіршіндер» кандай бала болу керектігін көрнекілік құралдармен түсіндіру.</p> <p>Дидактикалық ойын: «Түрлі-түсті пішіндер мүсіні».</p>	<p>Көрнекілік құралдар: тақырыпқа сай көрнекіліктер, ермексаздар, иленген камырлар, тұздар.</p>	<p>Проектор Компьютер</p>	<p>Балалар илеуді, қол моторикасын жаттықтырып үйренеді. Балалар бір-бірімен өзара ойларын іске асыра алады.</p>

Бағдарламаның іске асыру нысандары мен әдістері

№	Тақырыбы	Бағдарламалық міндеттер	Бағдарламаны іске асыру нысандары	Бағдарламаны іске асыру әдістері
1	«Күз сыйлығы»	Балаларды күз мезгілінің ерекшеліктерімен таныстыру.	Күзгі бақ көрінісі. Күз және жеміс-көкөніс суреттерімен муляждар.	Түсіндіру, сұрақ-жауап сергіту сәті, қортындылау. Ойын: «Ғажайып қоржын».
2	«Добым, добым дөңгелек»	Балаларға тобымыздағы ойнауға арналған доптар туралы түсінік беру. Әр түрлі пішінді доптарды, тұзды камыр арқылы мүсіндеуге үйрету. Ұсақ қол қимыл - қозғалыстарын, тілдік қорларын, ойлау дағдыларын дамыту.	Түсіндіру, көрсету, сұрақ-жауап сергіту сәті, қортындылау.	Әр түрлі, әр түсті доптар.
3	«Жүзік»	Балаларға зергерлік өнер туралы түсінік беру. Сөздік қорларын бейнелі дұрыс жеткізе білу іскерліктерін, шығармашылық қиялдарын дамыту.	Зергерлік бұйымдар, алка, білезік, жүзік	Түсіндіру, көрсету, сұрақ-жауап сергіту сәті, қортындылау.
4	«Алтын балық»	Балаларға балық туралы жан-жақты түсінік беру, тіршілік ортасымен таныстыру, алақан арасына салып домалақтау, жаншу, жалпақтау, есу тәсілдерін жалғастыру. Мүсіндеуде саусақ қимыл-қозғалыстарының ептілігін қалыптастыру, бірнеше бөліктен тұратын заттарды бір-біріне біріктіруді дамыту.	Балықтардың суреттері, аквариум.	Түсіндіру, көрсету, сұрақ-жауап сергіту сәті, қортындылау. Д/о: «Балық болып жүземіз»
5	Үй жануары «Қозы»	Тұзды камырмен дұрыс жұмыс жасай білуге үйрету. Қиялдарын дамыту. Қозыны мүсіндей алуға үйрету. Саусақ маторикаларын дамыту. Ұқыптылыққа тәрбиелеу.	Тұзды камыр, сүлгі, тақтайша.	Мүсін, үй жануары. Д/о: «Қошақан»
6	«Үйрек»	Тұзды камырмен дұрыс жұмыс жасай білуге үйрету. Қиялдарын дамыту. Үйректі мүсіндей алуға үйрету.	Тұзды камыр, сүлгі, пластилин тақтайша.	Мүсін, үй жануары. Д/о: «Құстар болып ұшамыз»
7	«Шыршаға арналған ойыншықтар»	Балалардың қыс туралы түсінігін кеңейтіп, жыл мезгілінің ерекшелігін аңғара білуге үйрету. Қоршаған ортадағы табиғат өзгерістерін ажырата білуге үйрету. Саусақ маторикаларын дамыту.	Қыс мезгілінің суреттері. тұзды камыр, сүлгі. Тақтайша	«Қыс» өлеңін оқу А.Құнанбаев

		Табиғатты аялауға, әсемдікті көре білуге, сезінуге тәрбиелеу. Зейін қойып тыңдай білуге тәрбиелеу.			
8	«Мен, менің достарым жануарларым»	Жануарлардың қысқы тіршілігі (азық дайындауы, қыс бойы ұйқыда болуы) туралы әңгімелеу. Туған өлкенің жануарларын қорғау. Сөздік қорларын молайту. Саусақ моторикаларын дамыту.	Жануарлардың суреттері, мультфильмдері. Тұзды қамыр, сүлгі, Акқаланың суреті.	Мейірімділік. Жануарларды қамқорлыққа алу сезімдерін тәрбиелеу туралы мақал мәтел. Қыс мезгілі жайлы, қыста болатын өзгерістер жайлы біледі. Қыста қандай ойындар ойнауға болатыны жайлы, қардың қасиетімен танысады. «Қыс» А. Құнанбаев	
9	«Аққала»	Үлгіге сүйене отырып, дайын пішіндерден бейнелерді мүсіндей білуге үйрету. Мүсіндеу техникасы дағдылары мен біліктерін дамыту.	Аққаланың суреті.	Аққаланың суреті. Дәрумендер суреті.	
10	«Алма»	Адам ағзасына дәрумендер пайда болуы туралы түсінік қалыптастыру. Балалар дәрумендермен көбіне пайдалану.	Аққаланың суреті.	Аққаланың суреті. Дәрумендер суреті.	
11	«Айна»	Инновациялық технологияларды қолдана отырып ермексазбен және бояумен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, сүйкей жағу арқылы қағаз бетіне дақ түсіру кезіндегі қолдың қимыл-қозғалысын дамыту, ұқыпты жұмыс істеуге үйрету, тиянақтылыққа тәрбиелеу.	Аққаланың суреті.	Аққаланың суреті. Дәрумендер суреті.	
12	«Анама арналған гүл»	Балаларға аналар мерекесі туралы жалпы мағлұмат беру. Біздің еліміздегі аналардың қоғамда алатын орны, мамандығы, ерлік істері туралы әңгімелеп беру. Балалардың сөздік қорын дамыту.	Аққаланың суреті.	Аққаланың суреті. Дәрумендер суреті.	
13	«Қызыл Кітап»	Қызыл кітап туралы түсінік беріп, қоршаған ортаны, оған қамқорлық жасау дағдыларын қалыптастыру.	Аққаланың суреті.	Аққаланың суреті. Дәрумендер суреті.	
14	«Менің Қалам»	Қала туралы түсініктерін тиянақтау. Тіл байлығын, ой өрісін кеңейту.	Аққаланың суреті.	Аққаланың суреті. Дәрумендер суреті.	

15	«Киз үй»	Бүлдіршіндерге киз үйді ежелгі ата бабамыздан келе жатқан киелі шаңырақ ретінде таныстыру. Балаларға тәрбиелік мағынасын дамыту. Теренірек мағлұмат беру.	Киз үйдің суреттері. тұзды қамыр, сүлгі. Тактайша Слайд.	Мақал мәтелдер. Сұрақ жауап.
16	«Үй жануары Түйе»	Үй жануары бота туралы білімдерін толықтыру, олардың пайдасы туралы маңызы, түсінік беру.	Түйенің суреттері. Слайд.	Д/о: «Төлін тап» Сұрақ –жауап.
17	«Түймеләк»	Гүлдер туралы, олардың әр түрлілігі туралы білім беру. Әр-түрлі түстерді пайдалана отырып гүлдерді бояу. Қылқаламмен бояуды пайдалана білуге үйрету. Саусак маторикаларын дамыту. Ұқыптылыққа тәрбиелеу. Тапсырманы тындап, соңына дейін орындай білуге тәрбиелеу.	Пластелин, бояу, сүлгі, тұзды қамыр. Гүлдердің суреті.	Гүл туралы жұмбақ жазу. жаңылтпаштар
18	«Адам бейнесі»	«Өзара сыйластық» ұғымының адамгершілік құндылық ретіндегі мәнін түсіндіру. Туыс, туысқан ұғымы жайлы түсінік беру. Туыстарға деген сыйластық қарым-қатынастарын дамыту. Адам бейнесін бейнелей алуға үйрету, саусак маторикаларын дамыту. Адамгершілікке, өзара сыйластыққа тәрбиелеу.	Ұнтаспа, ойыншық жүрекше, суреттер	Тұзды қамыр, сүлгі, тактайша. адамгершілік, мейірімділік, ізгі сөздер.
19	«Гүлді алма ағашы»	Көктем мезгілі жайлы білім беру. Көктемде қар еріп, алма ағаштары гүлдейтінін айту. Тұзды қамырмен бояуды пайдалана білулерін ары қарай дамыту. Саусак маторикаларын дамыту.	Гүлді алма ағашының суреті. Қылқалам, бояу, сүлгі, тұзды қамыр.	Табиғат туралы мақал мәтел сергіту сәгін орындай «Гербеледі ағаштар»
20	Үлкен және кіші саңырауқұлақтар	Тұзды қамырмен дұрыс жұмыс жасай білуге үйрету. Көкөністер жайлы білімдерін кеңейту. Саусак маторикаларын дамыту.	Саңырауқұлақтың суреті, муляжы	Тұзды қамыр, сүлгі, тактайша.
21	«Оюлы кесе»	Заттың көлемін өрнектеуге машықтандыру. Кесені белгілі мүсіндеуге үйрету шар жасап алып, бас бармақтың көмегімен ортасын шұңқырлау. Барлық саусактың көмегімен жан жақтарын тегістей отырып, жиектерін тарту.	Кесе туралы суреттер. Тактадағы үлгі бойынша мүсіндеу.	Жұмбақ шешу. Ою өрнектер туралы мақал мәтел.
22	«Қазақтың ою өрнектері»	Тұрмыстық тұтынатын бұйымдарды пішініне сәйкес ою-өрнектермен әшекейлеу. Балалрды қазақ халқының шығармашылық туындыларына деген сүйіспеншілігін арттыру.	Қазақтың сәндік қолданбалы өнер бұйымдары, үлгі суреттер. Торғайдың суреті, слайд	Шагтық шеңбер, мақал - мәтел, Жұмбақтар шешу.
23	«Торғай»	Тұзды қамырмен дұрыс жұмыс жасай білуге үйрету. Есу, ұзу арқылы торғайды мүсіндей алуға үйрету. Саусак маторикаларын		Мүсін, киял, ойлау.

	дамыту. Ұқыштылыққа тәрбиелеу.			
24	«Машина»	Көліктер жайлы білімдерін кеңейту. Саусақ маторикаларын дамыту. Балалардың шығармашылық қабілеттерін одан әрі дамыту.	Көліктердің суреті. Тұзды камыр, сүлгі, тақтайша.	Д/о: «Қызықты жүргізушілер»
25	«Мысық»	Балаларға мысықтың бейнесін жасауға үйрету, мүсіндеу дағдыларын үйрету, ұқышты жұмыс жасауға қалыптастыру.	Тұзды камыр, сүлгі, тақтайша.	Д/О: «Марғауым»
26	«Қуыршаққа арналған моншақтар»	Әшекей бұйымдары жайлы білім беру. Саусақ маторикаларын дамыту, тізбектей алуға үйрету.	Тұзды камыр, сүлгі, тақтайша. Моншақтардың суреттері.	«Қимыл –қозғалыс» ойыны: «Айгерім қуыршақпен ойнау»
27	«Көңілді Дөптар»	Дөп туралы жалпы түсініктерін кеңейту, ермексаздан жұмыр пішінді ойыншық дөп жасауға үйрету.	Балалардың саына қарай үлестірмелі материалдар, дөп, тақтайша, ермексаз.	Жұмбақ шешу. Сергіту сәпі
28	«Үй жануары» Лак	«Үй жануары» Лак ненің төлі екенін толық түсіндірме жасау, түсіндіру. Жайылымда өрісте жайылатынын ұғымын қалыптастыру.	Тұзды камыр, сүлгі, тақтайша.	Жұмбақ шешу. Мақал –мтел айту.
29	«Сандық»	Мүсіндеуде балалардың қолдарын жаттықтыру. Балалар мүсіндеудің тегіс нәрсеге бедерлі сурет түсіре білу әдісімен таныстыру және үйрету.	Безендірілген жартылай киізудің іші, үлгі суреттер. Ермексаз, қалақша кескіш.	Түсіндіру, әңгімелесу, көрнекілік, мадақтау. Мақал мәтел.
30	«Орындықтар»	Балалардың ойлау арқылы өз бетімен жихаз мүсіндеу арқылы дамыту. Әр түрлі формасын саусақ арқылы жасауын қадағалау, үйрету.	Суреттер, демонстрациялық материалдр, ермексаз, тақтайша.	Мақал мәтелдер. Сұрақ жауап.
31	«Жеміс жидектер»	Балаларға жемістер туралы түсінік беру. Түстер мен пішіндердің ажыратуға, денсаулыққа пайдалы екенін ұғындыру, түсіндіру.	Суреттер тақатаға көрсетілген түрлі жемістері ермексазбен жасау, илеу, мүсіндеу.	Жұмбақ жасыру. Сұрақ жауап Д/о: «ЖЕМСІТЕР»
32	«Көкөністер»	Көкөністерді тану және олардың атауышбілу қабілетін дамыту. Танымдық қызметке деген күштерін ояту.	Суреттер тақатаға көрсетілген түрлі көкөністерді ермексазбен жасау, илеу, мүсіндеу.	Жұмбақ жасыру. Сұрақ жауап Д/о: «Көкөністер»
33	«Домбыра»	Қазақтың киелі домбырасы туралы түсінік беру. Өуенін тындау. Балаларды ұлттық қазақы нақышпа тәрбие беру, ұғындыру.	Домбыраның суреті. Тұзды камыр, сүлгі, тақтайша.	Күй тындау. Құрманғазы күйі.
34	«Ыдыс аяқ»	Балаларға ыдыс аяқтар олардың қандай материалдан жасалатыны туралы ұғымын кеңейту, түрлерімен таныстыру.	Ыдыс аяқ түрлерін слайд арқылы көрсету. Саздан	Жұмбақ жасыру С/О: «Ыдыстар»

			жасалған құмыра, фарфордан, қыш, металдан т.б түрлері	
35	«Күн»	Балларға күн сәулесінің жылулығын пайдсы туралы түсінік беру. Сұрақ жауап арқылы күн сәулесі туралы айту. Табиғатты сүюге, кадрлей білуге тәрбиелеу.	Слайд, өсімдіктер, күн, сүлгі, ермексаз, тақтайша.	Мақал мәтел Жұмбақ жасыру Д/о: « Күншуақ»
36	«Көбелек»	Балаларға көбелек туралы түсініктерін кеңейте отырып көбелекті мүсіндеуге үйрету. Көбелек мүсіндеу арқылы сауақтық бұлшықеттерін жетілдіру, қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыту.	Көбелек суреті , мүсіндеуге қажетті ермексаз, сүлгі, тақтайша.	Жұмбақ жасыру Д/о: « Көбелекті ұстайық»

Перспективалық жоспар

№	Тақырыбы	Сағат саны
1	«Күз сыйлығы»	1
2	«Добым, добым дөңгелек»	1
3	«Жүзік»	1
4	«Алтын балық»	1
5	Үй жануары «Қозы»	1
6	«Үйрек»»	1
7	«Шыршаға арналған ойыншықтар»	1
8	«Мен, менің достарым жануарларым»	1
9	«Ақкала»	1
10	«Алма»	1
11	«Айна»	1
12	«Анама арналған гүл»	1
13	«Қызыл Кітап»	1
14	«Менің Қалам»	1
15	«Киіз үй»	1
16	«Үй жануары Түйе»	1
17	«Түймедақ»	1
18	«Адам бейнесі»	1
19	«Гүлді алма ағашы»	1
20	«Үлкен және кіші саңырауқұлақтар»	1
21	«Оюлы кесе»	1
22	«Қазақтың ою өрнектері»	1
23	«Торғай»	1
24	«Машина»	1
25	«Мысық»	1
26	«Қуыршаққа арналған моншақтар»	1
27	«Көңілді Доғтар»	1

28	«Үй жануары» Лак	1
29	«Сандық»	1
30	«Орындықтар»	1
31	«Жеміс жидектер»	1
32	«Көкөністер»	1
33	«Домбыра»	1
34	«Ыдыс аяқ»	1
35	«Күн»	1
36	«Көбелек»	1
Барлығы		36 сағат

Қолданылған әдебиеттер:

1. «Отбасы және балабақша» 2002 ж №5. (6-8 бет)
2. Айтмамбетова Б. Жаңашыл педагогтар идеялары мен тәжірибелері. -А., 1991.
3. Бала тәрбиесі № 2 2006 ж ,№ 4 2008 ж
4. «Қазақские детские игры» кітабы авторы: Молдагаринов Аскар Алма-Ата, Жалын» 1987 г.
5. Балалар энциклопедиясы М., 1997ж
6. Г.Наменгенова. «Ойын балаларды тәрбиелеу және дамыту құралы» Бала мен балабақша. 2013ж.
7. Жұмабеков Ф.Н «Мектепке дейінгі педагогика» Астана 2007жыл
8. Шығармашылық белсенділікті қалыптастыру, «мектепке дейінгі тәрбие» 2003жыл
9. Мектепке дейінгі педагогика Ф.Н Жұмабеков Астана 2008 жыл
10. «Тәрбиенің жалпы әдістері» Б. Айтмағанбетова, Б. Бейсенбаева 1991жыл